

Tööliste Hääl

Eestimaa Töölisühingute Keskliidu häälekandja

Nr. 10

Oktoober 1930

III aastakäik

<p>Tellimise hind postiga:</p> <p>Hastas 60 senti 6 kuu peale 30 „ 3 „ „ 15 „</p> <p>Tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid ja ametiühingud.</p>	<p>Ilmub 1 kord kuus.</p> <p>Aadress: Tallinn, W. Pärnu mnt. 31.</p> <p>Üksiknumber 5 senti.</p>	<p>Kuulutuste hinnad:</p> <p>1 lehekülj 35 kr. ^{1/2} „ 18 „ ^{1/4} „ 9 „</p> <p>Teksti ees ja tekstis — 50% kallim.</p>
---	---	---

SISUKORD:

1. Odawat leiba töörahvale.
2. Maailma majanduse kriis.
3. Trükitööliste liidu kongressilt.
4. Inglise Ametiühingulise Liidu 62. kongress.
5. Sindi tööliste nõudmised.
6. Riigitööliste haigskindlustus.
7. Arn. Stein: Eesti töölisliikumine eile, täna, homme...
8. Ameerika „Labor Day“.
9. Põhja-Prantsusmaa tekstiiltööliste palgavõitluse võidukas lõpp.
10. Rahvusvaheline sotsiaalpoliitika.
11. Rätsepatööliste viletsast olukorrast.
12. Teateid ametiühingutest.

EESTIMAA TÖÖLISÜHINGUTE KESKLIIDU

= juriidiline büroo =

V. Pärnu mnt. 31—4

on nüüd avatud igal teisipäeval ja neljapäeval kella 4—5 p. l.

Nõuandmine ja kohtus etteastumine

ametiühingute liigetele tasuta.

Mitteliigetele nõuanded 25 sendist kuni 1 kroonini, palvekirjad 50 sendist kuni 3 kroonini; üksikud etteasted kohtus 10 krooni. Nõudeasjad vann. adv. tasu normide järele.

TÄHELEPANU!

SOODUSTUS KÕIGILE AMETIÜHINGUTE LIIGETELE JA „TÖÖLISTE HÄÄLE“ LUGEJATELE.

Eestimaa Töölisühingute Keskkliit müüb Keskkliidu kirjastusel ilmunud ja ladusolevaid raamatuid kõigile ametiühingu liigetele ja „Tööliste Hääle“ tellijaile järgmise hinnaalandusega:

- E. JOONAS'e „**Ametiühingud, nende ülesanded ja võitlusvahendid**“.
Hind 25 senti (50 senti).
- E. JOONAS'e „**Ametiühinguline liikumine meil ja mujal**“.
Hind 5 s. (10 s.)
- J. KLESMENT'i „**Palgaolude korraldamine seadusandlisel teel**“.
Hind 10 senti (15 senti).

Peale eelnimetatud teoste on E. T. Keskkliidult võimalik saada piiratud arvu Rahvasteliidu Tööbüroo 10-aastase juubeli albumi, saksa keelses tekstis, missuguse albumi hind on 3.50 kr., Eestimaa Töölisühingute Keskkliidult tellides aga kõigest Kr. 2.50. Albumi kohta on kirjeldus ilmunud „Tööliste Hääles“ nr. 5.

Kasutage juhust igaüks ja tellige wiiwitamata eeltähendatud raamatud.

Neile, kes raamatute hinna postmarkides ehk posti kaudu E. T. Keskkliidule ära saadavad, saadetakse raamatud posti teel koju kätte.

Tellimiste aadress: Eestimaa Töölisühingute Keskkliit, W. Pärnu mnt. 31—4, Tallinn.

Tööliste Hääl

Eestimaa Töölisühingute Keskliidu häälekandja

Nr. 10

Oktoober 1930

III aastakäik

Odavat leiba töörahwale!

Riigivanema petlikud seletused.
Palgawõitlus kerkigu esiplaanile.

Rahwatoitluse murijad on pikemaajaliste maatluste ja mitmekesiste andmete waral tulnud üksmeelsele otjusele, et laiemal rahwahalga toidusehel koosneb peaaegjalikult leiwast, jahutoitudest, kartulist ja odawamatest kalaortidest. Mida tehawem perekonna jissetulek, jeda rohkem jüüakse leiba ja kartulaid, mis füsioloogide arwates jissaldawad eluülespidamiseks kõige wajalikumaid aineid.

Sellepärast iga mõistliku riigipoliitika otjekohejeks ja tähtsamaks ülesandeks peaks olema töörahwa hullkadele igapäewase leiba jaamise kindlustamine leiba hindade madalal hoidmise teel. Sellest seisuhohalt lähtudes ongi kõifide maade ametiühingud kõige kindlamini astunud wälja wiljatollide wastu. Ka parlamentides on leiwahinna kunstliku tõstmise katse puhul itka peetud ränku wõitlusi.

Sedašama näeme ka meil. Selmise kümnep aasta jooksul, mil toiduainete hinnad üldse seisid kõrged ja näitajid aeg-ajalt isegi tõusu tendentsi, ei algatatud meil leiwatollide küsimust üldse. Minult kuue aasta eest omaaegne rahaminister ja praegune riigivanem Otto Strandman wirutas furd niisuhadele kõrge tolli — meie juurweskite hurnide katteks, kuid see alandati peagi määrani, mis enam-wähem kattis jahwatamise kulud. Kuffi tollidest ei olnud aga juttugi. Alles mullu jügiel algatasid meie parempoolsed ruffikaitsetolli küsimuse.

Muidugi puhkes siis ka otjekohe protesti torm. Eestimaa Töölisühingute Keskliitu kuuluwad ametiühingud ja töölisesindus riigifogus seisid kõige kindlamini ruffitollidele wastu.

Et mõni kuu warem maksmapandud kõrged riide ja nahatollid olid rahwa meeoleolu ärewaks ajanud, siis ei julenud hästi keskerakonnad, kes muidu kanged tollide pooldajad, uusi tolle läbiwii. Riigivanem tahtis aga põllumeestele maksu mis maksab wastutulla ja ta higistas kauemat aega ruffihinna tõstmise wõimaluste leidmise kallal ja lõpuks esitaski nõndanimetatud terawilja kaitsejeaduse. Esmesed oma kawaga rahwasjanduse komisjonis, püüdis ta jeda paista lasta seejugusena, mis peaks olema wastu wõetaw nii wilja müüjatele kui ka leiba tarwitajatele. Ta ütles: riigivanemana wõin ma terawiljakaitset ainult nii fowaldada, nagu see minu poolt esitatud jeaduses ettenähtud. Minult sel tel wõin wõtta wastutuse enesele, et põllumehed saaksid wäärikalt hinda ja et tarwitajal ei tule maksata wäga kallimalt leiba eest.

See riigivanema seletus pidi rahuldama kõiki kihte. Mis wõiks olla leiwatarwitajal selle wastu, kui põllumees oma jeaduste eest saab rohkem, aga leiba eest ei tarwitse maksta hinge hinda. — Ja nii see asi jäigi. Seaduse wastu protesteerijateks jäid ainult opositsiooni mehed riigifogus, kes leidsid riigivanema seletuse liig optimistliku olewat ja ennustasid suurt leiwahinna tõusu ning spekulatsiooni wiljaturul. Kuid nende üle naerdi ja nende sõnu peeti lihhalt wastutujeta wastasrindluseks walitjusele.

Paraku tõeline elu paljastas riigivanema põhjendamata optimismi warem kui saadi asudagi terawilja jeaduse teostamisele. Suha augusti lõpul hakkas tõusma jahuhind ühes leiwahinnaga. Septembris, mil wilja-

ostvate äridega algas kauplemine, tegid hinnad uue hüppe ja oktoobriks, kuna hakati ostma kõrgendatud hinnaga vilja, oli leib juba 30%, see tähendab ligidale kolmandik kallim. Veel ei olnud naelagi kallist rukist jahvatatud ja leiva jekka jekatud, aga hinnad tõusid.

Selle üle polegi imestada. Miks ei pidanud viljakaupmehed araka kutuma oma monopolisti seisukorda? Odavat väljamaa rukist veeti laev laeva järgi sisse, iga väikesem kui jahukaupmees, leivafabrikataja ja pagar ladus oma ruumid laeni kotte täis, et oodata hinna tõusu. Ja niipea, kui waba sissewedu lõpetati, kargasidki kõik need väikesed ja juured äri-ihvesed tarvitajaskonna kallale. Käägitakse päris kindlate andmete waral, et odavat rukist on walgunud üle maa laiali vähemalt kolmveerand aastaks ja kõik need, kes maksid kewadel kr. 1.25—1.50 puudast, wõtawad nüüd juurema jüdamerahuga selle wilja eest 2.80—3 krooni puudast. Seega wahltsufusid tuleb rehkendada enam mitte kinnnete miljonite, waid sadade miljonitega.

Nüüd tõuseb küsimus — mis saab kofkuostetawa rukkiga? Kuhu see jääb ja mis hinna eest seda lõpuks hakatakse müüma?

Etialgu näib tõenäoline olewat, et wilja kofkuostjatel pole seda rukist enam kufagile panna. Rotermanni fuurweski seisab juba paar kuud. Puhki weski töötab ainult paar-kolm päewa nädalas: ei ole jahu ostjaid! Rukkis jääb aitadesse seisma.

Uga mida see tähendab, on igale selge, kes teab, et kapital ei taha kufagil teenusteta olla. Jääb wili ostjate ladudes kauremaks ajaks seisma, siis läheb ta iga päewaga kallimaks. Ostjad arwawad talle üüri, kapitalprotsendid jne. juure. Ja kui kord see wili müügile lastakse, siis ei arwestata ta hinda enam mitte kofkuostu hinna ja mekulude järgi, waid väljamüügi hind tõuseb palju kõrgemaks. — Edasi, terawilja kaitsewaduse wastuwõtul rehkendati nii: kodumaa rukki eest maksame 280—300 f. puud, väljamaa rukki toome sama palju sisse 150 f. puud järelikult wõime sega müüa 225 f. puud. Kui nüüd uga maa rukki täis ja ommaa saakigi pole wõimalik müüma hakata, kuidas saadakse siis weel tulla sisse väljamaa odawat rukist, mis aitaks hinda alla suruda. Paratamatult kujuneb olukord, kus rukki-jahuhind peab praegusest weelgi palju kerkima. Kui tänini meie igapäewane leib on

länud 30% kallimaks, siis mida kuu edasi, seda enam peewad paratamatult hinnad tõusma.

Leib muutub töötawatele hullkadele lõpuks kättejamatuks. Riigivanema rahustawad sõnad sumel olutuwad lihtsalt petlikuks kroonulikuks optimismiks, nagu nii paljugi muud, mis see kõrge hārra warem öelnud.

Nüüd küsime, kellele on see terawilja kaitsejeadus tarwilik? Kas on ta annud põllumajandusele seda, mida seal wajati — tuntawat ainelist abi?

— Mitte põrnugi. Seda tõendab wäike arwestamine. — Wabamüügil makseti meie oma rukki eest 180—190 f. puud. Praegu maksetakse puudast 100 senti enam. Igalt talult ostetakse keskmiselt 80 puuda, seega saab iga talu oma rukki saagi eest — loe ja imesta — terwelt 8.000 senti rohkem, kui wabamüügi korral. Uga mis on talu kohta 8.000 senti, seda täpet ei tuntagi üldises majapidamises, selle summaga ei parandata ühegi põllumehe halba seisukorda, millest parempoolsed egarasti karjunud. Kui seal peafsid lõepoolest libedad ajad olema, siis selleks ka jääwad. Ometi on maamehele selle wiletja lihtatulu toetamiseks sekipaisatud kogu meie wiljaturg, on lõhutud stabiilsus leimahindade alal ja tarvitajatele kaela toodud määratu fuured lihtatulu. Maamees ei saa pea midagi, aga tööline leiwaoftja ja kofitel omal põldu ei ole, peawad sadafid miljoneid oma taskust leiva eest enam maksma.

Müüguseadused on meie praeguse walitjuse riigipoliitilise tarkuse tulemusjed.

Muidugi eriti halvaks läheb käesolewal sügisel palgatõõst elawate kihide seisukord. Kroonilisele tööpundusele jeltis nüüd nende tähtjama toiduaine — leiva kallinemine. Uga kõnelatakse ka juba abinõude otsimisest, kuides kartulitegi hinda ülestuwidu. Teiste sõnadega — kodanlijed rühmitused lähewad kõige kiilmawerelisemalt töötawatele hullkadele nälja aegjargu organiseerimise poole.

Umetiühinglased peawad seda mõistma ja otsekohe asuma otsima abinõusid selle wastu. Tööliste poliitiline efitus parlamendi wähemusena olgu ta nii aktiivne kui tahes — ükski ei jekka siin fuurt ära teha. Umetiühingud peawad masse liikuma panema, peawad aktiivsetena töötawate hullkade etteotsa ehituma. Kui ühelt poolt meelega töö-

tavate inimeste toidukaart aetakse kalliks, siis peab jellele järgnema mõimas liikumine palgaförgenduse eest. Praegu on jaks paras aeg, sest kunstliku leimahinna üleskrumvimise puhul on töötavatel hulltadel peale kõige muu ka moraalne õigus nõuda palgade pa-

randamist. Oigu sellepärast kõikide organi-
jeeritud ametiühinglaste ühiseks hüüdnõuks lähematel kuudel — mõitlusse kunstliku hindade tõstmise vastu, mõitlusse palgaolude parandamise eest. Selle mõitluse teostamiseks — kõik ametiühingutesse.

Maailma majanduse kriis.

11 miljoni töötut.

Rahaküllus ja hindade langus.

Rahaküllus ja hindade langus.

Kõik kapitalistlikud riigid peale mõningate erandite põevad praegu sügavat majanduslikku kriisi. Sellega on ühtlasi rõhutatud, et iga ühikugi riigi majanduslik elu on piiratud. Kõik maad on ju üksteisega seotud, ja ühe majanduslik allakäik katab paratamatult ka teised kaasa, kuigi depressioon või surme nähted ei tarvitse kõigjal olla ühesugused tugevuse poolest. Kogutud andmetest nähtub, et 1930. aasta keskkel valitjes „majanduslik vaikus“ 48 riigis, kelle käes 92,3% maailma kaubandusest. Kolmes riigis (Taanis, Tirimaal ja Norras) mõis märgata tõusu ja ainult ühes riigis, nimelt Prantsusmaal kestab juba kolmandat aastat ühesugune helemus kaubavahetuses. Tööstuslike maade enamus viibib aga järjest enam tagurpidi minemas staadiumis. Nende riikide hulka kuuluvad Suur-Briti, Belgia, Itaalia, Austria ja Tšehhoslovakkia. Tagurpidi mineku algul on Hollandi, Šveitsi ja Rootsi. Ülejäänud riikides on depressiooni käik lõpule jõudmas, nagu jeda mõime näha Saksamaal, ühendatud Ameerika riikides, Poolas, Numeenias, Portugalis, Soomes ja mõnedes Lõuna-Ameerika riikides.

Hindade langus kaubaturgudel.

Tööstusliku tegemise tagurpidimine avaldub ka kaubanduse, transpordi, produktiooni ja töövõimaluste vähenemises. Juba kahe aasta kestes mõis panna tähele hindade järjekindlat langust tooresainete turul. 1922.—1927. aastate kõige förgemate hindadega võrreldes on toores- ja toiduainete hinnad langenud nii: kaurihul 87%, suhkur 80%, tooresjüid 66%, juuterite 66%, vilk 60%, plekk 57%, kohvi 54% jne. Detatakse, et see hindade langus pole jõudnud veelgi lõpule, vaid oodatakse uut alanemist. Paljud kaubafordid kalduvad praegu juba hinna poolest langema ennesõjaaegsele

tasapinnale ja neile peatvad lähema paari aasta jooksul järgnema ka teised kaubad. Siit järeldus: ka deflatatsioon peab lähematel aastatel vastavalt arenema.

Hulgaliised rahapakkumised.

Tugeva rõhu all seisavad kõik mõõduandvad börsidki. Pea kõikides riikides on langenud aktsiaturgid. Langus oli kõige suurem Ameerika ühisriikides ja Saksamaal. 1929. aastast saadik on rahaturg sularahaga ülejutatud; eriti suur on liihajalistite laenude pakkumine, igatahes suurem kui jeda ammu nähtud. Need kapitalide hulgad seisavad aga kasutamata pankade laegastes.

Muudatused väliskaubanduse alal.

Maailma kaubanduse läbikäik on nii väärtuselt kui hulgalt vähenenud. 48 maa kaubandus (j. t. 7/8 maailmakaubandusest) on 1930. a. esimesel poolel 17,1 miljardi krooni või 13,6% võrra vähenenud, võrreldes 1929. aasta sama ajaga. Kõige enam jeejuures on kannatanud tooresaineid väljavedavad riigid. Vähem on langenud valmiskaupade müük. Tõhiks olla arusaadav, et jeejugaes olukorras tooresaineid väljavedavad maad ei saanud loomulikult osta sama palju valmiskaupa nagu varem. Euroopa maade jissevedu langes 1930. a. esimesel poolel 43 miljardi krooni, või 17,7% võrra. Eriti tugevasti langes tooresainete jissevedu Poolas, Itaalias, Austrias ja Tšehhoslovakkias. Valmiskaupade jissevedu vähenes tähelpanuväärjelt Inglismaal, Hollandis, Austrias ja Šveitsis. Saksamaa väljavedu vähenes ainult 2% võrra. Ja jeni kui jatub toores- ja pooltooresainete hindade langus, pole oodata ka väljatveo suurenemist kujaqil.

Tööpuudus maailma tööturul.

Beel kunagi pole tööpuudus kasvanud jeli määral, kui praegu. Kogu maailmas arvatakse olevat 11 miljonit töötatöölist.

1929. aastal arvestati ümarguliselt 5 miljoni töötuga. Kõige teravam on tööpuudus Ameerika Ühiskriikides, Saksamaal, Inglismaal, Itaalias, Poolas, Austrias, Norras ja Austraalias. Käsitleva aasta juunis oli neis riikides kokku 10,3 miljoni töötatav. Sarnaselt väike oli tööpuudus Prantsusmaal, Uuel-Meremaal ja Soomes. Ülejäänud riigid kuuluvad gruppi, kus walitseb „normaalne“ tööpuudus. Kõige teravam on aga tööpuudus Ameerikas, kus ametiühingulise liidu arvestuse järgi kannatab tööpuuduse all 5 miljoni inimest. Praegusel filmipilgul pole ühtki tunnismärki, mis lubaks oodata elamuft tööturul.

Tööstuslik üleproduktioon.

Kuid töötatavate arvu kasvamine põhjusteks ei saa pidada üffi majanduslikku kriisi. Kõhlemata mängib siin suurt osa ka inimliku jõu töömiljarduse juurenemine. Kõige praeguse „lambunud“ produktiooni ajal valmistatakse enam hüweid, kui neid jõutakse äratarmitada.

Wõtte näiteks põllumajandust, mis kannatab üleproduktiooni all. Põllumajanduse ülemine tehnilistele abinõudele, kunstväetiste tarvitusele wõtmine ja valmistuse intensiivsemaks muutumine põhjustawadki nähte, et leimahulk kasvab kiiremini inimeste tarwidustest. Ameerika Ühiskriikides tõusis üffiku töölise töömiljardus (kui 1899. a.

töömiljardust arvata 100) 1923. aastal 132-le ja 1927. aastal — 147-le. Umbes samad mahetorrad on ka kõiides teistes riikides.

Edasi, tööstusharud, mida enne jõda wawalt pandi tähele, on nüüd koondanud enestesse miljoneid töölisi. Näiteks oli 1929. aastal Ameerikas 4,3 miljoni töölise jõuwanfrite (autode valmistamise, parandamise, juhtimise jne.) alal tegewuses. 1927. aastal müüdi 447 miljoni dollari eest radioaparate. Järelikult on tekkinud uued tööstusharud, milliseid enne jõda kas üldse polnud, wõi olid hoopis puudulikud. Kui aga jellest hoolimata töötute arv kohutawalt kasvab, siis tuleb siit järeldada, et iga inimese töömiljardus on samuti määratud müüfil kasvamaud.

Praeguseft majanduslikust kriisist aga tohiks järeldada, et kapitalistlik valmistuswiis pole kaugeltki veel mitte jõudnud täiujele. See on otse iroonia praegu maksma majandusliku printsiibi ja terve inimõidiste üle, kui odawate tooresainete, juure kapitali külluse ja pöörase töötute arvu juures ei lähe korda arendada valmistust. Niisugused on kapitalistliku majandusüsteemi wastolud, mida ei saa kõrvaldada ei kartellide ega konwentsioonidega. Need kaowad ainult ühes kapitalistliku majandusüsteemi enese kadumiseega. — Seda peame järeldama praeguseftki ennenagematust üleilmlijest majanduslikust kriisist.

Trükitöölise liidu kongressilt.

Töödud haawad paranewad. — Kõhlem tähewpanu organiseerimistööle. Trükitöölised sammuwad edasi esirinnas.

Pühapäewal peeti Tallinnas Eesti trükitöölise liidu VIII kongressi. Kongressil olid esindatud pea kõik trükitöölise organisatsioonid, kokku 15 jaadikuga.

Päewakorras olid puht organisatsioonilised küsimused.

Aruannete all wõtab sõna jenine E. L. Liidu esimees R. Niirna ja annab selgitawa ülewaaite liidu tegewuseft möödunud kolme aasta jooksul.

Praegu on kõige rassemad ajad, mis tekkisid peale üldstreigi, trükitöölisel üle elada ja ühijel energilisel tööl wõib peagi loota, et trükitöölised oma taotatud seisukohad tagasi wõidawad.

Kõhapealsete aruannete all wõtawad sõna

weel mitmed kongressi jaadikud, kes kõi märgiwad ära neid raskesti, millega ühinguil igapäew tegemist tuleb teha. Pea igalpool juureneb tööpuudus. Paljud peremehed katsuwad odawama jõjõuga — õpilastega läbi ajada. Wõned endised streigimurdjad on tulnud arusaamisele, et halwasti talitajid kui läksid tööle streigi ajal, jett peremehed, kelle hirmides on võimalikult palju teenida. Kõhewad ka neil palgahinda alla.

Edaspidise tegewuse küsimust refereerib J. Aruan, kes tähendab, et ühinguil tuleks iseäranis tähewpanu juhtida organiseerimisküsimusele, mis wiimasel ajal on joiku jäänud.

Õtustatakse E. L. Liidu walitawale juhatusele ja kõigile liidu liikmeile ülesan-

deks teha kõige energilisemalt tööle ajuda organisatsioonide läbi viimiseks.

Kongressi otjüstas muuta põhikirja nii, et tarbeforral võimalus oleks liidu juhatuse liikmeid valida ka väljastpoolt Tallinnast.

Samuti otjüstati jaatavalt kodukorra muutmise küsimus.

E. L. Liidu juhatuse järgmise kolme aasta peale valiti R. Tiirma, J. Kraan, J. Saar, J. Kurmits ja R. Muft. Komisjoni

komisjoni L. Sürgenjon, W. Bertels ja S. Stenberg.

Kokkuvõttes jättis kongress mulje, et tükitööliste vaatamata kõigile ette tulnud raskustele, siiski sammuvad eesrinnas meie ametiühingulises peres. Nende hea organisatsiooniline korraldus, väljamaalises tajopinnal olemine liikmemaks, töötaolu, invaaliduse, reisi- ja streigiabi on tõeks, mis viib edasi nende ühinguid, mis neid astme võrra kõrgemale seab kõigist teistest eesti ametiühingutest.

Inglise Ametiühingulise Liidu 62 kongress.

Briti Ametiühingulise Liidu 62 kongress peeti 1—6 septembrini Nottinghamis. Sellest võtsid osa 606 delegaati, 210 organisatsioonist, kuhu kuulusid 3.744.320 liiget. Võelikut on Liidu liikmete hulka palju juurim, sest osavõtta kongressi jaatidute valimisest jaatavad ainult need, kelle eest organisatsioonid maksavad Liidule liikmemaksu. Suur osa organisatsioonide aga oma töötute liikmete eest maksu ei maksa, seega pole need arvatud mainitud arvu hulka. Nii näitaks mäetöölise föderatsioon ta juub liikmemaksu ainult 600.000 liikme kohta, aga tegelikult on ta organisatsioonides 890.000 liiget. Tähenadab, üle 200.000 töötut mäetöölise, kes ta juubad mäikeste 1-pennilise maksu nädalas, on jaanud Liidu liikmete nimekirjast välja. Sama lugu on ka paljude teiste organisatsioonidega. Sellepärast võib ilma ühegi liialduseta arvata Briti Ametiühingulise Liidu liikmete hulka 4 miljoni peale.

Nottinghami kongressist võtsid küllalisenava osa ja Rahvusvahelise Ametiühingulise Liidu abisekretär Schevenel, Rahvusvahelise tööbüroo juhataja Albert Thomas ja peale selle Ametiühingute esindajad Kanadast, Briti-India, Jamrti ja Inglise töölispartei ja ühistegelise liidu esindajad.

Elavatest vaatlustest kongressil jäi üldiselt kõige parem mulje. Mõjukamad ametiühingulased on ühisel arvamusel, et käesoleva aasta kongress on üks paremaid ja rõõmustatavamaid viimasel aastakümnel. Ja töepoolset kujunesid kongressi tööd äärmiselt huvitavateks ja õpetlikkudeks, nii arutusel olevate probleemide kui ka läbirääkimiste tõsiduse poolest. Taheti põhjalikult ja tõsiselt kaaluda neid raskusi küsimusi, mis praegu Briti tööliiskonnas lahendada ja

leida praktilisi teid ja abinõusid nende küsimuste positiiviseks lahendamiseks. Võib olla pole need lahendused kõige õnnelikumad, (eks tulevik näita seda!) aga briti feltijimeeste arvus peab ütleva, et nad püüdisid Inglise töölise praeguse aja tingitud ettepanekuid ja juube kooskõlastada kõigi maade tööliisklassi tänapäeva- ja tulevikuhuvidega. Täiesti alusetu on see muinasjutt, kui ta veel ametiühingute juhtide hulgas peaks liikuma, nagu valitseks briti tööliiskumises ja ifegi ametiühingulaste peres fiktariniline, vanameelne või ifegi imperialistlik vaim.

Kongressi avas Briti Ametiühingute Liidu esimees avakõnega. Abalt ja julgelt võtus ta praegusaja põlevate küsimuste juure ja lõi otjekohhe meeletolu, mis kainelt, ja tahtistamata eelarvamustest ja vanadest ideedest lubas käsitada kõige halvemaid küsimusi igakülgset loogu nende ulatuses.

Õgedalt ja otjüstavalt pöördus ta kõigepealt tööliiskumise distiplineerimata vähemuse poole; keerdkäikudeta avaldas ta oma poolehoidu tööliiskumisele, näidates sellega loogu avalikkusele tööliiskonna tihedat ja kindlat solidariteeti poliitilise liikumise ja Kurjalt mõistis ta hulka iga distiplineerimata astunud sammu, nii ametiühingulisel kui ka poliitilisel mõitlusväljal. Otjekohhelelt ja kõhkluseta tunnistas ta õige n. n. tööstuskonverentide asutamise, kus tööliiskumise ja ettemõtjakonna organisatsioonide esitajad peavad ühiselt läbirääkimisi majanduskütkudest juhetest nende kahe vastasrinnas seisvate jõudude vahel. Nendele, kes jäävad sammu vanade põhimõtete alusel peavad äraandlikuks, vastas ta, et nendel nõupidamistel on tegemist

waid töölistkonna wana nõudmisega, et tunnustataks töölistkonna esitajate kaasarääkimise digust ja digust oja wõtta majandusliffude liikumiste lahendamiseft, mis ulatuvad kaugemale palga- ja tööajaliikumustest. Suwitawad olid ka esimehe seisukohad wabakaubanduse ja kaitsjetollide probleemides. Need kõlajid umbes järgmiselt:

„Ujun, et ametiühinguline liikumine kunagi ei hakka kaitsma üldist kaitsjetollide poliitikat. Teieft küll ei usu ma ka, et ametiühinguline liikumine kunagi end seõs mingi puuise wabakaubandusteooriaga. Wabakaubanduse otsekohene wastand pole mitte kaitsjetollide tariifid, waid korraldatud kaubandus. Kaubanduse korraldamiseks on aga wäga mitmesuguseid võimalusi ja peale tollide weel hulga teisi metoode, kuidas korraldada majandusliffe wahetordi teiste riikidega.

Kõne lõpus pööris ta kongressi tähelepanu jeni unustusse wõi hooletusse jäetud asjaolule ja nimelt põllumajanduse liikumisele. Sel puhul oli ta jelle ühekskülgse poliitika wastu, mis wähenab toiduainete hinda maatööliliste palgatingimuste arwel.

Uwafõne järele ajus kongress laia ja mahuka päewakorra arutamisele, kus peale Reßliidu aastaruande oli weel umbes 50 ettepanekut, lihaettepanekut ja resolutsiooni.

Üks kongressi päewadest oli pühendatud täielikult kongressile ilmunud küllaliste terwituskõnedeks. Küllaliste kõnedest toome siinkohal mõned tähtsamad:

Clynes (Inglise töölistwalitjuse esitaja): „Ma ei tea mitte, kas meil kunagi õnnestub sotsialismi teostada täiel määral, praegusel filmapilgul aga teostame juba müüid paljudel aladel wähemal wõi juuremal määral sotsialistlikke ideid. Meie ei jao wuta sotsialismi wägivaldselt, wõimu kaudu, ega resolutsioonide, sõnade, ahwarduste ehk protestidega. Meie ei teosta sotsialismi niikaua, kuni meil pole korda läinud, argumentidega ja näidetega kaswatada sotsialistideks neid miljoneid, kes weel ei kuulnud meie ridadesse. Sel ajal, mil meie aga paneme käe adra külge, ei tohi meile seljata-gant kallale tungida. Töölistwalitjus tahab esimehel parajal võimalusel (ja tingimata enne kui ta lahkuma peab) kaotada wana-meelsete poolt 1927. a. maksmapandud ametiühingute wastu sihitud seaduse.“

Albert Thomas (Rahmuswahelise Tööbüroo direktor): Mind rõõmustas esi-

mehe kõnes eriti see oja, kus ta wäidab, et parlamendi eelolewal istungil Washingtoni konwentsioon jaoab omama tähtsama koha. Kümneaastase kartliku ootamise ja paljude pettumuste järgi wõime selle kokkuleppe saatusse juhtes jääda kindlaks. Kas ei ole sel juhul teie huwid kogu maailma töölistklassi huwid? Ma tean küll, et on inimesi, kellele 8-tunniline tööpäew näib juba olewat wananenud. Ma olen nende konwercendidel lugenud resolutsioone, kus nõutakse 40-tunnilist töönädalat, 6-tunnilist tööpäewa jne. Tean ka, et Rahmuswahelise Ametiühingulise Liidu kongress Stokholmis nõudis 44-tunnilist töönädalat. Kui aga inglise töölistel lähemas tulewitus õnnestub tööpäewa weel enam lühendada, kas olete siis kindlad, et see wõit, filmaspidades wõõrast konkurentsi ja teistes maades maksuwel olewat 48-tunnilist töönädalat püüma jääb? Et wältida edaspidist tagurpidiminekut ja Inglise töös-tuse stabiilse huwides palume teid abiks olla 8-tunnilise tööpäewa ratifitseerimisel kõigis teistes maades.“

J. Manning ja L. C. Maloy (Ameerika ametiühingulise Liidu poolt). Kõnelesid Ameerika ametiühingute erilistest probleemidest, nagu töötute liikumine (Ameerikas praegu 3,5—5 miljonit töötut). Reeluseadus, kõrgema kohtu wõimust, kuhu wabariigi president määrab ametnikud eluks ajaks ja kes jellelõttu seifamad täiesti wäljaspool töölistliikumise wõju ja kontrolli; Seõna Ameerika ojaraiikide tööstusparunitest jõe ja jõhker omawoli.

C. Dickie (Kanaada ametiühinguline liit): „Sisserändamist piirawate seaduste ainu-ke siht on kaitses Kanaada kui ka sinna juba rännanud töölisti tööpuuduseft ja kõige suuremast hädaft. Teieft küll peab aga mainima, et Kanaada kapital on peamiselt rahmuswaheline. Ettemõtetest on paljud waid Ameerika wabrikute osakonnad. Sellepärast on Kanaada tööliste majanduslikud huwid samad, mis Ameerika poletariaadil.

W. S. H. E. N. E. L. S. (Rahmuswaheline Ametiühinguline Liit): „Töölistklass peab wõitlust algama wastutawate majandusjuhtide majandusliffude seifukohtade wastu. Need juhid on jelle peal wäljas, hoolimata ratsionaliseerimiseega juba praegu liig suurt produktiooni weelgi tõsta ja juba praegu madalat ostujõudu weelgi allapooles suruda palgatwähendamiste ja liialdatud kaitsjetollimäärustega. Ametiühinguline liikumine

peab oma peamist tähelepanu juhtima kõrge-
mate tööpalkade peale, mis enesest kujutab
tähtsama tagatise majanduslikkude olukor-
dade termendamiseks." Omas edaspidises fõ-
nes toonitas ta eriti kohustust, toetada Gu-
roopa riikide föderatsiooni loomise püüdeid,
mis oleks mõjuvõimjam abinõu poliitilise
ja majandusliku reaktiooni vastu, mille all
kannatab eriti diktaatorliku valitsusega maa-
de proletariaat. Ta pööras inglise jeltfi-
meeste poole sooviga tungivalt kaitsta rõ-
hutatuid rahvaid ajumaades, kes ägavad ka-
hefordse ifke all: kurnav kapitalism ja wõ-
ras riigivõim. Siis kaitstes ta rahvuswahe-
liste nõudmiste tagasihoidlikku ijeloomu,
mis paljude poolt libedasti arvustatud.
Tema arvates annab see programm tunnisi-
stust kaineist ja praaktilisest poliitikast, mis
kõige kindlamini garanteerib edu, kuigi ehk
aeglajemas tempos.

B. S h i w a - R a o (Briti India) — kõ-
neles Briti-India töölisklassi üsna kurnast
seisukorraga. Ta mainis india proletariaadi
rõhutatud seisukorda ja ametiühingute juhtide
tagasihajumist. Ta palus kongressi tungivalt
kaitsta ja toetada rõhutatuid indulasi. Koos-
olek avaldas oma poolehoidu spontaanse
ja pikaltkestva applausiga.

Kongressil otjustati lugemata rida küsi-
musi:

**Mäetöölised tegid ettepaneku ametiühin-
guliselt liita kõik föetööstuste töölised.** Ni-
melise hääletuse järele liikati see ettepanek
tagasi: poolt oli 1.469.000. Wastu 1.946.000
häält.

Inglise ametiühingulise kesknõukogu ma-
jandus komitee esines aruandega Briti
ilmariigi korraldamisest majanduslikuks ük-
suseks. Kesknõukogu seisukoht on kes küsi-
muses lühidalt järgmine:

Arvestades järjest kasvava teadentiga
luua teatud rahvusgruppide wahel majan-
dusliku solidariteeti, peab püüdma ka
Briti mitmesuguste maaosade wahel luua,
nii palju kui wähegi wõimalik, majandus-
likke juhteid, mis oleksid kasuks mõlemile
poolele. Säärane poliitika, mis soodustaks
meile tooresaimete juurewoolu ja laiendaks
meie turge, ei tohiks ju milgil moel olla
wastolus meie poliitikaga — ühendada kogu
maailma rahwasteliidu kaudu, olla seoses
rahvuswahelise ametiühingulise liikumisega
ehk rahvuswaheliselt fölmitud fökkulepetega
teatud tööstuste kohta. Wähe seisaks ainult

jelles, et meie siis läbirääkimisi wõikime
pidada ihe rahwuse ajemel korraga suure
rahwasteihingu nimel.

See „wabakaubandus jeespool Briti il-
marii” tekitab elawaid waielusi ja tugewa
oppositiooni, kes mäitis, et Briti riik ei ku-
juta enesest põrmugi tööstuslikku ja majan-
duslikku termitut. Säärane Briti riigi
ümberkorraldamine majanduslikuks blokiks,
kuijaks esile terawa konkurentsi ja jellega ka
juurema kaitsetollide poliitika teiste majan-
duslikkude gruppide juhtes. Lõpuks oleks
jellel muutusel õige wäike mõju Briti ema-
maa majanduslikule olukorrale ja ei wä-
hendaks milgil moel praegu walitsewat
kriisi. Nii on näiteks Briti föetööstuste tu-
rud kõik wäljaspool Briti riiki. Söetööstu-
selle ei tooks uus korraldus mingit tulu, ta
hävineks lõpuliikult. Soolimata neist mas-
tuwaidetest, wõeti ettepanek siiski vastu
1.878.000 häälega 1.401.000 wastuseisul.

Ent wiimane sõna kes küsimuses on
siiski alles ütlemata. Tugew oppositsioon
jeespool Briti töölisklassimist näitab, kui-
wõrd see probleem on täis wastuotkusi. Kui-
das aga juhtuvad temasse weel ajumaade
ametiühingute juhid ja töösturid, kes wõe-
nulikkuks nende plaanide vastu on palju
juurem ja ägedam kui Inglisemaal, arwe-
tades eriti majandusliku edu tagurpidimi-
nekut ja nende maade raskuste ja huwide
teistlaadi põhjusi? Kahtlemata leiab see
wastuolaja praegu peetawal riigikongre-
ssil.

Wastu wõeti ettepanekud, mis puuduta-
sid jotsiaalniministust, kaitsetööstus- ja jotsiaal-
terwiskohid.

Kongress kestis nädal aega ja töötas
läbi lõpmata hulga küsimusi. Üldiselt hin-
daksid nii küllalised kui ka tegelikud ameti-
ühingulised seda kongressi nii: Soliidse
Ametiühingulise organisatsiooni õnnestunud
kongress, mis demonstreeris jelle organisat-
siooni juurt jõudu ja energiat.

Tööline!

**Kas oled juba
ametiühingus?**

Sindi tööliste nõudmised.

Protesteeritakse tollide vastu.

Sindi Kalewimabriku ühikuse tööliste 17. septembri 1930. a. üldkoosolek, millest võtsid osa 452 töölisi, võttes vastu järgmise otsuse:

Töölisterühmade nõukogu ettekannetest selgub, et ei ole ajast, millal maksima pandi kõrgendatud riide ja teiste tarbeainete peale tollid, tööliste, eriti tekstiiltöölise palkasid tõstetud, nagu jeda oli lubatud, vaid ümberpöördukt — vähendati sellega, et riigifogu kemadisel istungiärgul võttis vastu teravilja kaitsejeaduse, mis annab tõuget leimahinna kallinemisele. See ei ole õiglane tööstustöölise kohta, nimelt: suurpõllume-
hed, kellel on sisetulekud talust, s. o. kinnis-
varaft, on seatud eriseisukohale, kuna töös-
tustöölised, kes peavad oma igapäevast leiba
teenima märkese päevapalgaga (Sindi Kale-
wimabriku töölise kõige kõrgem palk on
157 senti päevas), on nende toetajad. Seda

filmas pidades, koosolejad avalikul hääle-
tamisel, ühel häälel otsustasid saata
Wabariigi Walfitfufjele märgufirja ja palu-
da, et viimane võtaks omaks alljärgnevad
nõudmised:

1. Kuna riigifogu on teravilja kaitsejeadusega hea seisnud suurpõllumeeste tulude suurendamiseks, nõuame, et tekstiiltöölisele palkade suurendamiseks Wabariigi Walfitfufus vastava jeaduse eelnõu väljatõttaks ja riigifogule vastuvõtmiseks efitaks.

2. Elukalliduse vastu võitlemiseks tuleks efimeje järgu tarbeainetelt tollid kaotada, ehk vähendada miinimumini.

3. Tööpuuduse vastu võitlemisele ja fofiaalkindlustusele tuleb rohkem rõhku panna.

Selle märgufirja efitamiseks waliti ühel häälel kaheliikmeline delegatfioon, kuhu kuuluvad Wanatoa ja Nõmm.

Riigitöölise haiguskindlustus.

Uued kawad töölisele wastuwõtmatud.!

Meie warem korduvalt sõna wõtnud ja näidanud, kuidas praegune walitfufus on järjekindlast halwendanud riigitöölise olukorda, olgu see raudtee sumetöölise tööpäewa pikfufe suurendamine, haiguspäewarahade vähendamise jne. näol. Selle wastu on riigiettemõtetes olew tööliskond awaldanud walju protesti, kuid see kõik on senti jäetud tähelepanemata. Aga weel enam: walitfufus läheb oma reaktfioonilisi radasid edasi.

Saridus- ja fofiaalministeeriumi poolst on väljatõttatud riigiteenijate ja töölise haiguskindlustuse jeaduse eelnõu, mille kawatseb wabariigi walitfufus efitada kinnitamiseks riigifogule.

Eelnõu näeb riigiteenijate ja töölise haiguskindlustust ühiskassa kaudu. Wõimalus on linnade ja maawalitfufustel omi teenijaid ja töölisi kinnitada samas korras. Ka sõjamäelaste kinnitamine wõib walitfufuse otsusel fündida sama kassa kaudu.

Kassa töttab eripõhifirja alusel, mille kinnitab hariduse- ja fofiaalminister. Kassat juhifwad: 1) nõukogu, 2) juhatus ja 3) rewifjonikomifjon. Kassa asju ajab direktor.

Nõukogusse määrab riigikantfellei, riigi-

logufantfellei, iga ministreerium ühe esindaja. Peale selle weel Gesti arstide felfts 3, Rohuteadlaste felfts ühe, Riigiteenijate liit 5 ja riigiteenijate wõi töölise kufseühinguteft wõi felftidelt kui neis on üle 1000 liitme, ka ühe esindaja. Kui on ühinenud linnade ja maakondade walitfufused, siis nende liitude poolst üks esindaja.

Kassal on juriidilise ifiku õigused. Ta wõib afutada haigemaju, apteeki ja muid ravimise afutusi.

Haiguskindlustusena antakse kassast: arstiahi ja muid arstimise wahendeid, ühe kordset rahalist toetust fõnnitamise ja jurma puhul, riigitöölisele haigusrahaga, haigufe puhul, mis töötgemist tekitab. Haigusrahaga makfjab see afutus wõi ettemõtte, kus tööline wõi teenija teenib. Rawimist antakse tafuta, aga kassal on õigus mõnel juhtumisel jätta kuni 20% haige enda kanda — kui kassa seisuford jeda nõuab. Kassal on õigus rawimist jätkata kuni 52 nädalani. Kassal on õigus piirata wõi hoopis ärkfeelata patenteeritud rohtude wõi mõne muu arstimiswahendi tarwitamist ja samuti anda wälja mõnefugufeid määrufeid rawimise wiifide hõlbustamiseks ehk täendamiseks.

Kassjal on õigus karistada neid, kes ravimise määruste vastu eeskivad kuni 5 krooniga iga juhtumise korral.

Kindlustuse maksu maksavad: riigiteenijad ja töölised üks protsent palgast. Kassjal on õigus teenijate ja tööliste maksu tõsta kui kassa seisukord seda nõuab kuni pooleteise protsendini palgast. Tööandjad (riigiasutused ja ettevõtted) maksavad 3% teenija ja tööliste palgast.

Kassjal on õigus, kui kassa kapitalid on juured, tööstusettevõtjate maksu vähendada.

Selle seaduse maksamahakamisega ei parane riigitööliste praegune halb ravimise-
ford, sest haigusepäevade taju makstakse

põhipalga järele, mis on äärmiselt madalad. Suurelt jaolt on tööliste töötamise ja teenistuse tingimused määratud kindlaks tükitöö alusel. Kassja juhtimine on antud tugevasti ministriteeriumite esindajate mõju alla.

Töölistelt võetav maks kassa heaks on palga mahavõtmine ja tööliste olukorra halvendamine.

Kassa elluviimine nõuab väga suuri kajakulusid, huleb Tallinnas luua juur asutus hulga ametnikkudega, mis osutub suuremaks kui mõni ministriteerium, ja hull tege-
lasi kohtadel. See meelab ära kassa sissetulekud mille tõttu muutub arstiabi ja ravimisabi saamine veel miletjanamaks praegu-
jeft. M.

Arn. Stein.

Cesti töölislüikumine eile, täna, homme . . .

2. Olevik.

Ei tarvitse olla elukutseline pessimist ega lastuda filmapilgu pessimismi, väites, et Cesti töölislüikumise tänapäev ei paku veel palju rõõmustavat ega julgustavat.

Oleks tarbetu ajaraiskamine hakata ühiskondlikult ühiskunde ühingute tegemust vaatama. Seda võib igalüks näha, tarvis ajata vaid maadata.

Ometi on üks kindel: midagi näib puuduvat. Oleme sattunudki kummalisemasse nõiaringi: samad isikud, kelle nimel ja kelle huvides töötatakse, avaldavad nurinat ja rahulolematust, kuid ise ei tule kaasa lööma. Võtgem sellest ummikust siis väljapääsu ja tabagem hullkade närme!

Õdigile peab olema aga selge ja mõistetav, et ei ühki ülemaaline ega kohalik liit, samuti ühki ametiühing ei ole iseenesest mingisugune löögivõime, kui tal puudub tugev seljatagune. Vähe on põhikirjade tavalistest paragrahvideft: võitlus paremate elutingimuste jne. eest. Põhikirj on ja jääb vaid peberiks, seni kui teda ei juurdeta tegeliku elu ääsitules karastada, täh. ei juurdeta ülessejutud eesmäärke jaotutada.

Need 5000 — pisut rohkem ehk vähem, mis keskliidu alla kuuluvate ühingute ühiskondlike arv, ei ole see jõud, mis lubab imeid korda jaata. Kui seegi 5000 oleks oma sõhtides kindel ja teadlik, siis võiks temaga tõsijelt arvestada, siis oleks ka jaotutused teised; ft. see 5000 ei nuriseks, vaid töötaks ja sunnits töötama ka neid, kelle koht. õi-

gustatultki armataks, et nad oma ülesanneteid täiel määral ei täida. Seda aga ei ole, meie inimesel puudub „m i d a g i“. Ning jõudjimegi Cesti töölislüikumise tänapäeva kurblooduse algallika juure — see on meie inimene. Meie inimestel puudub vägagi palju seda, ilma milleta töölislüikumine ei saa täit elujõudu ega võimu. Töölislüikumine nõuab oma ühiskondlikult seltsimehelikkust, auhust, ohurimeelkust, järjekindlust, teadlikkust ja tšipa pingutusigi. Mii kurb kui see ka on, kuid meie inimestel leidub seda kõike vägagi puudulikult. Oleneb see „eestlusseft“ või mõnest teisest tegurist? Võib olla, on see seletatav revolutsiooni aastatega, mis inimesed n. ö. „läbi põletas“, tähendab väjimusjega või pettumusjega, mida on toonud hull organisatsioonilisi kokkuvõtteid, hull töörahva kääpaid siin ja seal. . .

Need ja teised meile teatud ja teadmatud põhjused on kahtlemata osa sellest leiguseft, mis praegu hingemattem. Ent peab olema ka teisi tarvitatawaid tegureid. See on kindel. Töölislüikumise tee on kaotustega tähistatud kõigis maades; sellepärast ei ole töölislüikumine surmale juitunud. Ka meie peame kõigist takistustest üle saama. Meie ühingud ei mahuta enesesse kõiki töölisi, mitte kõiki, oleme ijegi naabermaadest jäänud tundutvalt maha, kuigi nendelgi organisatsioonilised töölised arv ei tea kui suur ei ole.

Kuigi meie ühingud oma liikmete arwuga kiidelda ei võid, ennem küll häbeneda, siiski ei leidu nendegi keskel ühtmeelt. Mis

ühle hea, jee teisele halb. Kõige kurvem on jee, et vastaspoole seisukohti tõlgitakse otseteed „tööräha äraandmisena“. Kõrbe sõna. Mõtame näiteks koosoleku, kus teatawate küsimuste üle waielus hargneb. Selgitatud, proowitud ja waldawa enamuse poolt digekstunnistatud seisukohtadele waidleb küllalt wana tegelane wastu. Waielgu — wõib olla on kõik teised ekfinud. Ent kui ta ei juuda enam sijulijelt wastu waielda, siis kraamib ta wälja oma „klassilise tarkuse“: miiks peab just teistel õigus olema, miiks ei ole minul. Olge lahked! Eks kordu jee igapäem. Kui jageli ei kufutata meil ettepanemuid läbi waid sellepärast, et ettepaneku tegi „tema“ ega mitte „mina“, paremal juhul „nemad“ ja „meie“. Ja siis weel wale tõlgitused. Sihilikult antakse teiste seisukohti ebaõigelt edasi, muudugi omi ka

wahetewahel. Wabe seisab waid selles, et oma jeltimise seisukohti antakse edasi asjastuwitatuile wastuwõtmatuina, omi aga eullawäärjena jne.

Selline on oluford ja jeda tunneme kõik, kes meie tegeliku töö juures oleme. Kõige jelle juures ei saa mitte öelda, et igaford oleks tegemist sihilikkusega. Ei. Meie inimesed on ford juba niisugused. Teineford lihtjalt ei meeldi, et asi ähwardab minna üksmeelsest ja ainult sellepärast tehakse „oppositiooni“, teineford ijegi wäga halba. Siljem on „hea mees“ jällegi. Willest jee tuleb? Ühesõnaga — wastutujetunde puudusest ja rumalusest. Urwestades sellase „tööõhkonna“ ja närwetapwa oluforraga, ei tule ijegi mitte imestada, kui paljud meie keskel — tõsijed tööinimesed — heidawad käega ja loobuwad tegutjemisest.

Ameerika Ühendriikide „Labor Day“.

Euroopa töölised pühitjewad 1-je maipüha, ühendriikide ametiühinglased „Labor Day“d. (Töö päew). Selle „töö päewa“ mõtte kerfis efile 1882. aastal. Tolkforral tegi New-Yorki tislerite ametiühingute liidu sekretär ettepaneku walida üks päew aastas töölispühaks. 1882. aasta 5-dal septembril pühitjati siis esimest korda „Labor Day“d, kus esineti mašdemonstratsioonidega. 1884. aastal wõttis Ameerika ametiühingulise liidu kongress jelle küsimuse arutusele ja seal otustati edaspidi jeda päewa pühitjeda ülemaailjelt iga aasta septembri esimesel esmaspäewal ja kufutati üles sellest päewast ojawõima „kõik töölised, waatamata soole, kutsjele ja rahwusele“.

Ettepanek leidis terwel maal juurt poolehoidu. Särgnema 15 aasta jooftul määrati jee päew paljudes Ameerika riikides päris jeaduslikult pühapäewaks. Warematal aastatel esineti jel päewal suurte demonstratsioonidega ja forraldeti juuri rongikäike, ega nüüd on tal rohkem pidu-päewa iseloom. Waremmini demonstreeriti tänawatel ametiühingute wõimni masšiliste rongikäikudega, nüüd aga pöörab ametiühingute juht märgufirja ja artiklite kaudu tööliskonna poole, andes aru ametiühingute jeniusest tegewusest ja tulewiku kawatjustest. Kuna Ameerika Ametiühingulise Liidu (American Federation of Labor) kongressidel määratakse liidu tegewus kindlate joontega, siis „Labor Day“ märgufirjades awaldatakse tööliskonna joo-

we ja lootusi wabamas wormis. Sellepärast ongi õige täheapanuwäärt, kuwõrd tagasihoidlikult esineb jel aastal ametiühingute juht. Kuigi wiimasel Ameerika ametiühingulise liidu kongressil kõneldi palju „uutest teedest“ Ameerika ametiühingulises liikumises, j. t. töötute finnitamise tarwilikkusest, wanaduse pensjoniist jne., siis „Labor Day“ märgufirjas puudutab William Green, praegune Ameerika ametiühingulise liidu juht, neid küsimuse ainult riikwates.

Ta kõneleb küll, et wiimaste kuude keskes on maa majanduslik oluford hulga halwene- nud ja töötute hulk juurenenuid enam, kui kunagi warem enne ilmaõda, ta kõneleb ka kõrgemast töötajust, riigiametnikkude wanaduskinnituse tarwidusest ja tööliskonna mõjuwõimni tõstmisest, ent mis puutub tulewiku plaanidesse ja tööpunduse wähenamise abinõudesse — sellest kõneleb ta üsna tagasihoidlikult. Ta ütleb nii:

„Tööõnnetusse wälkimise kui ka naistööliste kaitse alal on jaawatatud jeadusandlikul teel tähtsaid paremusi. Seadusandlikul alal kawatseme teha isaeettepanemuid isse- rändamismääruste täiendamiseks kuni need paremini wastawad meie maa sofsiaalsetele ja majanduslikkudele oludele. Paremusi on jaawatatud ka riigiteenijate pensjoni-jeadus- tes. Siingi jatkame wõitlust jeni, kuni kõik riigiteenijad jaawatawad enam-wähem rahuldawa pensjoni-jeaduse. Criti oleme püüdnud ühendada riigiteenijate ja riigitööliste

päeva- ja nädalatööaega. Selle tööliskategooria majandusliffe ja sotsiaalseid huviid olene alati erilijelt toetanud.

Mjume seisukohal, et tööpuudus oleneb jellest, et tööstusringkonnad ja jeltskond mitte küllalt tõsijelt ei käjita jeda probleemi ja ei püüa leida abinõuid jelle pähe kaotamijeks. Meie kindel nõudmine tänasel töölisterühjal on see, et tööstus kui ka jeltskond otjekohe hakafid otjima praktilisi teid ja abinõuid tööpuuduje vastu mõitlemijeks“.

Palju kindlamalt kõneleb Morrijon, Ameerika ametiühingulijee liidu sekretär. Ta jaab aru, et majanduselu juurest muudatustest on tingitud ka uute abinõude ja teede majalikkus. „Muutuwate majandusliffude olude tõttu, on rahwas enefele ajetanud ka

nued ideaalid. Aasta tagasi peeti weel wanaduspensiooni Ameerika majanduselule mitte wastawaks. Ent automaatne masin oma töötute wäega ja töölisterühjalt wabastamijega 45-dal eluwaastal (nagu jee moeks Ameerika ides) teewad wanaduspensiooni tähtjamaiks probleemiks. Samuti on muutunud waated tööpuuduje vastu kindlustamijee kohta. Jeda peetakse ühewäärjeks töödmuste wastu kindlustamijeejega. Uus finnituseadus on jeda wastuwõetawam, et jeltskond wiimajel ajal eriti hurra mõigtab waestemajade jüsteemi“. Tööaja kohta ütleb ta nii: „Wõime olla üsna julged, et 5 päewane töönädal lähemas tulewikus fogu maailmas läbi lööb. Ta on majalikk muutuwate majandusolude tõttu ja Ameerikas on ta juba mitmetes ettemõtetes maksma pandud.“

Põhja-Prantsusmaa tekstiiltöölisterühjalt palgawõitluse wõidurikas lõpp.

Põhja-Prantsusmaa tekstiiltöölisterühjalt palgawõitlus lõppes hiljuti wäga hästi. Kuigi ettemõtjad nõudsid jonnakalt igal tingimisel „truiduse-preemia“ õigust, mis oleks töölisterühjalt rööwinud igasuguse liikumise, ja tegutjemiswabaduse, oleks neid aheldanud ettemõtte külge „lohutussejummagu“ ja riijunud neilt waba palgawõitluse õiguse, jisski jäid töölisterühjalt wõidule ja ettemõtjad pidid loobuma omaft ihaldatud joomist. Wõitluse hea lõpp on jeda tähelpanuwäärjem, et tegemist oli kõige mahajätumaja ja orjastatuma töölisterühjaltiga. Wõitlust raskendas ka üks ettemõtjate ebaloomulikult wastutulematu, leppimatu ja jõhker juht ja teijest küljest kommunistide äge rünnak jella tagant, kes ju teatawasti igalpool on ägedad wabaametiühingute waenlased, eriti aga sotsiaalfinnituse wastafed. Jeda juurem on aga jaawu-

tatud mõit: mõit ettemõtjate juhtes ja mõit kommunistide üle, kes hoolimata agarast „rewolutsioonilijee situatjiooni“ kaotamijest, on töölisterühjalt hulgas kaotanud igasuguse jalgealuse ja toe.

Prantsuse wabaametiühingute hääljemandja „Le Peuple“ kirjutab mõitluse lõppedes järgmijest: „Harwa on ettemõtjad streigi puhul wõidelnud jäärase jonnakusejega, kui jeeford. Ent harwa on läbiwõidud ka streigiwõitlus jellase kindluse ja hea ja wabatahtliku distjipliiniga, kui jeeford. Saawatatud mõit on moraaljelt juurima tähtjusejega. Mandama „truiduse-preemia“ läbijukkumine tähendab fogu ettemõtjaskonna poliitika nurjumist. Põhja-Prantsusmaa jeltjimehed wõiwad uhked olla oma wõidule ja püstitäi tagasi minna oma wabrikutesje!“

Rahwuswaheline sotsiaalpoliitika.

Neil päewil awaldas Rahwuswahelise Tööbüroo juhataja Albert Thomas Rahwuswahelise Tööbüroo mõõdunud aasta aruande. See aruanne ijenejest on mahukas raamat täis peent, kofkusurutud kirjaja ja pakub huwitama ülewaaate fogu maailma sotsiaalpoliitikaft mõõdunud aasta jettes.

Ent meie ajakirja kirjjas ruum ei wõimalda ijegi lühendatud kirjul tunna jelle aruande kofkumõtet, jellepärast piirdume waid

huwitawamate peatükjide tutwustamijeejega ülbjoontes.

Omas aruandes Thomas ülbijest teeb palju enam tegemist nende riikidejega, kes weel pole astunud Rahwuswahelise Tööbüroo (edaspidi lühendatult R.-T.) liikmeks, kui nende 53 riigiga, kes juba kuuluwad jesse organijatsiooni.

Kõigepealt mainib ta Danzig i waba linna, kes joomi awaldanud astuda R.-T.

liikmeks, feda aga mõningatel riigidigustitutel põhjustel pole saadud veel wastu wõtta. Siis nimetab ta Sslandi riiki, kes tänawu aastal peetawa parlamendi 1.000 aastase juubeli puhul loodetawasti astub ka R.-L. liikmeks.

Pikemalt jelgitab ta juba R.-L. wahel- fonda Põhja- Ameerika ühendrii- kidega ja neid arusaamatusi, mis Ameerika- kas teffinud R.-L. eelmise aasta aruande puhul. Thomas pole Ameerika juhtes enam endiselt optimist ja näikse, nagu seiaks Põhja- Ameerika ühendriikide ühinemine R.-L-ga veel üsna kauges tulewikus.

Critt kahjatseb Thomas feda asjaolu, et Mehhiko, muridu oma sotsiaalsete korral- duste poolest nii kiiduwäärt maa, pole senini liitunud R.-L-ga. Ta ei jäta ka lugupidami- sega nimetamata, et Mehhiko juhid rau- gemata hoolle ja püsivusega praegiu töötawat wälja uut tööseaduse eelnõu. Läbirääkimis- sed Mehhiko riigi ja R.-L. wahel kestawad juba mõnda aastat ja soowida jääb waid, et nad peatselt hästi lõpeksid.

Suwitaw on ka peatiiff, mis käsitab Wenemaa praegust oluforda. Enne Wenese joitu oli Thomas kindlal meendumusel, et Wenemaa liitub R.-L. Uga Wenemaal seletati Thomas'ele üsna pahandatumult, et nemad ei praegu ega edaspidigi ei kawatse töötada käsitäes „burshuakliffude riikidega“, ega ka Rahmuswahelise Tööbürooga.

Siis mainib ta R.-L. poolametlikke juh- teid Türgimaa ja Egiptusega.

Edasi tutvustab ta lugejaid R.-L. jise- mise töökorraldusega. R.-L. 1930. a. üldine fissjetulek oli 8.860.000 Selweetia franki. Seda summat ei saa aga kuidagi suureks ni- metada, kui arwestada feda hiigla tööd, mis R.-L. teeb fogu maailma sotsiaalse edu heaks.

Critt soojalt ja lugupidawalt kõneleb Thomas R.-L. wahelorrast fogu ilma töö- liskonnaga. „Rogu meie rahmuswaheline töö ja tegemus oleneb ametiühingute tugewusest. On tööliikimise jõuetu ja mõjuta, siis jääwad ka meie töötulemused keikparasteks ja jõuetuks“. Ta kiidab Rahmuswahelise Ametiühingute Riidu suurt organiisatiooni ja tugewust ja feda tähelepanu, millega walitused ja ifegi tööandjad suhtuwad temasse. Ka kristlikud, erapooletud ja teised ameti- ühingud suhtuwad R.-L-isse korrektselt.

Soopis wastuoksane on ettemõtjate ühin- gute suhtumine R.-L-isse. Tööliste esitajad on oma nõusoleku awaldanud töötada Rah-

muswahelises Tööbüroos ühes ettemõtjate esitajatega, ent ettemõtjate poolel pole selleks mingit tahtmist ega soowi. Suured tööstu- rite ja ettemõtjate grupid ei wõta ifegi wae- maks wastata neile kirjadele ja pärimistele mis R.-L. neile jaatnud. Sellepärast arwab Thomas, et edespidi tuleb nähtawasti täiesti lõpetada R.-L. juhted ettemõtjate ühingu- tega.

Wäga huwitaw ja tähtis on ka jee aru- ande peatiiff, kus käsitatakse tööaja kü- simuse praegust rahmuswahelist seis- fonda.

Siin teatakse, et Duna- Aafrika ja Argentiina on maksma pannud wäga tähtjad tööajaseadused. Austra- lias on kawatsefjel lähemal ajal maksma panna 44 tunnine töönädal terase- ja raua- tööstustes, masinatehastes kui ka trüki- kodades.

Põhja- Ameerika ühendriiki- des wõidak wiiepäevane töönädal järjest laiemat poolsehoidu, eriti meesriietuse ärdes (33% töölistest), autowabrikutes (30%), ehitustöös (14,6%) ja metallitööstustes (4,1%). 200.000 ehitustöölist (see on 25% fogu töölistest) töötawad New-Yorkis juba praegu nädalas 40 tundi.

Ilksifasjaliffu käsitus leiab ka tööaja pik- kus Saksamaal. „Sin teostatakse jär- jefindla püsivusega 8-tunnilise tööpäewa programmi, millise lubaduse andis ka Sak- samaa esitaja tööministrite konverentsil“.

Thomas loodab õige palju Washingtoni kokkulepe wastuwõtmisest Inglismaa ja Sak- samaa poolt, jefst kui need riigid ratifitseeri- wad selle kokkuleppe, siis järgnewad nende eeskujule liiksteife järgi ka teised riigid, kes jeni alles kõhlemas.

Siis kõneldatakse cruandes veel maksuli- jest puhkeajast, töeterwishoiust, tööõnnetuste wältimisest, naiste- ja lastekaitsest, tööjärel- walwest, sotsiaalfinnitusest, palgatuimurusest, tööturust, kufseharidusest, tööpuudusest, rän- damiskorraldusest, meremeeste, maatööliste, ametnikkude, waimutööliste ja pärismaa- laste erilisest kaitsest. Puudutakse ka tööliste wabaaja kasutamist, tööliste korteriolusid, tarwitajate ühifustest ja paljust muust. Wõi- matu on kõifide nende peatiikkide juures pikemalt peatuda, jee nõuaks wäga palju ruumi. Ent üht wõib julgesti öelda: Tho- mas aruanne annab wäga selge ja ülewaat- liku pildi kõigi meade sotsiaalpoliitilisest sei- suforrast praegusel filmapilgul.

Rätsepätooliste wiletsast oluforrast.

Möödunud kui kesspaigal peetud Tallinna Rätsepätooliste ühingu poolaasta peakoosolekul efines R. Lobona referaadiga palgaolude korraldamise kohta, mille kokkumõtetult toome allpool.

Olgugi, et meie, ütles jms Lobona, kutseühingud, ka meie rätsepätooliste ühingu kaasa armatud, jeesmiijelt nõrgad, ja olgugi, et kõik on veel kahjuks ainult wari klassiteadlikkude tööliste distsiplineeritud kutseühingute, jüstki ei saa ka nende olemasolu ja tegewust täiesti wiljatuks pidada. Suuremaks puudujeks on see, et nendestki kutseühingute liikmetest, kes ühijusse koondunud, kuulub juur oja selliste hulka, kes kutseühingut jüst ainult jallib, kui streigi abil tahetasse jaawatada paremaid töötingimusi. Siis tulewad mõnedki kõhklejad liikmeks. On aga esimene waimustuse puhang möödas, jääwad nad jälle eemale.

See on ühistundeta alateadlikult liikuv element, kes peale streigi jälle uuesti, möödamannes kutseühingust, hakkab omaette ettevõtjatega kokkuleppeid sõlmima, nii ütelda ükssteije mõidu tööhinda allapakkuma.

Sellepärast ei ole mitte ükski tähtis streigi abil jaatud mõit, waid veel tähtsam on jaatud mõidu kindlustamine.

Ei ole veel tegelikku wäärtust koosolekul fäe ülestõstmisega ettepaneku poolt hääletamisel, waid hoopis olulikum, aga ka rassem on jelle elluwimine.

See oja liikmeid, kes streigiga wast nagu moe pärast kaasa tulewad, kui see kaua ei kesta, ütlemad tihti: kui töö jälle odavamaks läheb, hakkame uuesti streikima! Aga mida tähendab streik töölistele, 'eda teame igaküls wäga hästi. Streik on wiimane abinõu, mis nõuab juurt kulu töölistelt kui ka kutseühingult.

Nastate jooftul ühingu kasasjse kogutud jummadest ei jattu harilikult kaugeliki kehwaiks streigiabi andmiseks. Streigile tuleb minna ühingu juure liikmete arwu ja distsiplineeritud liikmeskonnaga üksmeelselt. Aga kus on see juur liikmete arw, kui sealt paljud loiult eemale hoiawad, ja kus on ka see tugew streigitasja, kui sinna ainult wähesjed makjawad.

Töötasu on nii alla wiidud, et wähest ei ole palju 50% juurenõudmine, aga katjutagu efineda 50% juurenõudmisega! See on wõimatu juba jellel tihtjal põhjufel, et ka

ettevõtja ei jöanda tarmitaja fäest jellist juuremaksu nõuda ja seejuguksle nõudmisetele rajatud streigid äparduwad.

Tuleb leppida wäheha liiaga, aga elufallidus on jellest normist ammu mööda jõudnud. Tagajärg: suurte pingutuste ja kuludega mõidetud streik ei anna kuigi palju fätte.

Teame ka, kui raske on leida neid enmastjalgawaid streigijuhte, kes jelle tihti õige tänamata töö korralduse eneste peale wõttajid, jest kellegile ei paku lõbu maadlemine jelle jelgroota elemendiga, kes alati efineb streigimurdjana.

Nii tuleb järeldada, et ei maksa panna suuri lootusi üksi streigile, liiati veel juhustlikule, mille tulemusjgi hakatakse otjekohe jälle lammutama.

Streikide wäheajad on tihti õige pikad ja streike on parem jüst läbi wiia, kui on majandusline tõuju aeg, mida aga praegu paratu ei näe.

Kes ametiühingu juhatuses on olnud, jee teab, kui raske on ametiühingulisi ülesandeid teostada liikmeskonnaga, kes on äärmiselt nõrgalt seotud ühinguga, kes ifegi peakoosoleku otjust, mille poolt ta olnud, pärast enam tunnistada ei taha.

Juhatusse aeg läheb enamasti pifiasjade arutamisele, ta on sunnitud wäga tõsifelt wõtma ka ebaforralikke liikmeid, ei tohi neid ära pahandada, jest muudu nad lahkuwad ühingust ja hakkawad tegema ifegi kihatustööd ebateadlikkude liikmete keskel ühingu wastu.

Sarnase talituswiiji juures kaotab ka juhatus distsipliini, jee tuleb ohwriks tuma ebaforraliku liikme tagajiwõitmiseks ühingule. Tuleb teha palju ka'utut tööd.

Kuhu jõutakse niifuguse üksifult ettevõtjatega kokkuleppimise teel? Kutseühing, jee esmajärgu tähtsufega töölistkonna majandusliku wõitluse orgaan jääb nagu wari piüsti, kellel pole jeesmist jõudu töötingimuste normaalsiks korraldamiseks.

Töölistjed ife jääwad kiiru, piinatud suurest ületõotamisest ja alatoilufest, jaamad wastumõitlikuks kõiifugustelega haiguse idudele; kindlufeta oluford teeb nad araks ning umbufliklikuks teiste, oma kutseala tööliste wastu, ei jöandata ühifelt omi nõudmisi ettevõtjatele awalda.

Madala tööpalka tõttu on meie käsitöölised junnitud isegi kuni 15 tundi päevas töötama, tihti fogu perekonnaliikmetega. Pole olemas puhkust ei kodurahu. Sellele miletusele jeltfib weel mure tööpalka kättejamine päraft. Kohati makstakse palga isegi naturas, tšheffide ja orderitega.

Ei ole siis ime, kui ettevõtjad kohtlewad neid kindlustundeta ja araks jäänud tööliifi hoolimatult. Nad teawad, et neil on tegemist üffiku, ara, jõuetu tööliifega.

Töelif klafsiteadlif kutseühingu liige pöörab töowahelordade asjus oma kutseühingu poole, ei tegutse wäljaspool ühingut oma äranägemife järele, on solidaarne kõigi oma kutseala töölistega.

Mis on siis selle ühistundeta, oma enese hurnide materdaja liikmeskonna ja tihedasti organifseeritud kutseühingute puudumife põhjuseks? —

1) piiff tööpäew, 2) madal töötaju ja 3) madal waimline tashapind.

Siis wäsitama tööpäewa järele puudub aeg puhkuseks ja eneseharimifeks. Tööst wäsinud inimefele on aga tegewus wastumeelseks asjaks, ta otfib parema meelega kõrtfilauda, kui tarwilikku raamatut, woi

teaduslikku loengu jaali; ta waim jääb niijama jändrifuks nagu kaha; ta kodu on jama dudne nagu mure homje päewa päraft.

Uga kes juudab parandada jeda miletjat elujärge? Ei keegi muu, kui tööliifed ife. Kuid niikaua kui nad ei katju oma kutsetöö kõrwal omi teadmifi täiendada, ei tunne nad hurni ka ühingu wastu ja jeni ei ole neil siis ka lootust oma oluforda tundumalt parandada.

*

Tallinna Kätfepatöölifite ühifuse poolaasta peakoosolekul 14. fept. j. a. wõeti wastu järgmine resolutfioon:

Tallinna Kätfepatöölifite ühifus omal poolaasta peakoosolekul 14. fept. j. a., filmaspidades raskeid elutingimusi, mis päewpäewalt töölistele halmemaks muutuwad, otjufstas pöörata walituse ja riigifogu poole nõudega: kaotada efimefe järgu tarbeainete kõrged tollid, mis wäifje rikka kildkonna hurnides makfma pandud, tõstes üldift elufalidust ja raskendades weelgi töölistkonna miletjat elujärge. Tuleffid elluwia kollektiimlepingud, wastu wõtta inwalfidifuse ja töötaoleku kindlustuse jeadufjed, wiita kõifide ettevõtete tööliifed haigekasja alla.

Teateid ametiühingutest.

Rahwuswaheline metallitöölifite kongrefs.

27.—29. augustini j. a. oli Kopenhaagenis koos rahwuswaheline metallitöölifite 12-nes kongrefs, millest oja wõifid 81 jaadifut 23 liidust, 2.000.000 liikme esitajatena. Soome ja Jugoflaawia metallitöölifed ei jaanud kongressile jõita, jefst neile ei antud wäljafoidu luba. Niilalistena olid kongressil muu hulgas Taani walituse esitaja, Kopenhaageni linna, Rahwuswahelife Ametiühingulife Liidu, (S. Jacobfen), Rahwuswahelife Töõbüroo ja Taani ülemaalife ametiühingulife liidu esitajad.

Rahwuswahelife metallitöölifite ametiühingute liidu jefretär kandis ette aruande, millest jalgus, et metallitöölifite pere on liikmete juurewõitmisega tublisti paisunud. Siis järgnesid aruanded kohtadelt, kus puudutati iga maa majanduslikku oluforda ja organifseerimisküsimusi.

Siis efines ilm Alg referaadiga „Kapitalismi arenemife meetodid ja sihid ja tööliste

nõudmifed“. Selles kirjeldas ta üffikasjalifelt ja põhjalifult mifskapitalifitlikku arenegut, rationalifseerimist ja selle tulemusi, kusjuures ta erilifelt rõhutas suurt tööpuudust ja selle wastu wõitlemist. Kongrefs otjufstas tööpuuduse wastu wõitlemife otstarbel nõuda igalpool tööaja lühendamist.

Teiste otjufte kõrwal tehti ettepanef ajutada fond propaganda heaks nendes maades, kus ametiühinguline liikumine waga nõrk. Sellesje fondi tuleks makfsta 1.000 liikme pealt 20 Seflweeftia franki, ent see jäeti ametiühingute eneste otjufstada, kas nad joomiwad jef teel hankida tarwilikke summe. Beale selle otjufstas kongrefs paluda Rahwuswahelift Töõbürood, et jee toimetaks kõigis maades andmete kogumife walfimärgi ja julatisahjude tööliste palga- ja töötüingimuste kui ka produktifioonifalude kohta ühe tonni walmifstoodsangu kohta. Beale selle wõttis kongrefs wastu resolutfiooni, milles joomitatakse ametiühingutel karia käfifäes jofifiaaldemokraatlikku töölistparteiga.

Tartu Töölisühingute Keskliidu nõukogu- koosolek

on neljapäeval, 16. oktoobril kell 7 õhtul. Päevakorras 3-me viimase kuu majandusline aruanne, töötatööliste org.-liikumine jne. Kõigi nõukogu liikmete osavõtt tarvilik.

Tartu ametiühinglased Riias.

Tartu Töölisühingute Keskliidu korraldatud ekskursioon Riiga teostus juba 17./18. aug. s. a. Osavõtjaid oli kokku 20 ametiühinglast ja perekonna liiget. Esitatud olid puu-, naha-, metalli-, rätsepatööliste ja teised ühingud.

Riias korraldas ja hoolitjes vastuvõtu ja kõige muu eest mainimiseväärset Läti Ametiühingute Keskbüroo. Esimehel ekskursiooni päeval — puhkepäeval — tuli tutvuneda Riia ehk Läti vihmaga, mida ekskursiooni korras küll ettenähtud ei olnud, kuid millega siiski põhjalikult tutvuneda tuli.

L. Töölisühingute Keskkliit

korraldas 5. sept. ametiühingute juhataste ja keskliidu nõukogu ühise koosoleku. Kõneles jms K. Must Genfi töökongverentzi ja Rahvusvahelise Ametiühingute Liidu Stokholmi kongressi tööst.

Tutvumeti Riiga õige laialdajalt, niimõrd kui mõrd see kahe päevaga võimalik on. Ekskursantidele, kui ametiühinglastele, pakkus teadagi enam hõmi Läti tööliskultuuri seikuford ja väljawaated, esijoones muidugi ametiühinguline liikumine. Arvudes mõttes on Läti ametiühingud tublisti kohendamad. Läti Ametiühingute Keskbüroosse kuulub ümargult 26.000 liiget. Peale selle on veel n.n. „pahempoolsed ametiühingud“, liikmete arv umbes 4000. Nii arvud. Nendel arvudel on aga ka teinegi külge. Näib, et puhtafujulist tööstusproletariaati (ame-

Tartu Ametiühinglaste ekskursioon Riiga.

tiühingulise organisatsiooni selgroogu) on võrdlemisi vähe. Meil on tööstustöölised peamiselt ametialalises ühinguis, Lätis kuuluvad kõik n.n. „üldisesse ühinguisse“, mille liikmete arv oli aastavahetusel 4141. Peale selle on veel trükitööliste org. 2140 liiget. Säragnavad postiametnikud, omavalitsuse teenijad, riigiteenijad, õpetajad jne. Viimaste oluford erineb tuntuvalt vabrikutööliste omast, jellepärast ei ole loomulik vii-

maste arvuline ülekaal. Nad ei ole võitluse inimesed jellel määralt, kui vajab jeda ametiühingulist võitlus. Võivad maksta küll korralikult omi liikmemakse, kuid jellelt on ükfinda vähe.

Arvestades soodsate (muidugi võrdlemisi) sõidutingimustega, võib soovitada ametiühinglastele tutvunemist Läti tööliskultuuri kohapeal. See võimaldab kõige õigemal viisil ülevaate. U. S.

Rahvusvaheline trükitöölaliste XI kongress.

1.—6. septembrini j. a. viidas Rahvusvaheline trükitöölaliste sekretariaat Amsterdami oma XI kongressi. See kongress näitas erilise julgusega, kuidas rahvusvahelised kutsejefretariaadid ikka tõsisemalt püüavad omi erilisi kutsealalisi nõudmisi põhjalikult käsitleda ja jamaal ajal omi nõudmisi kooskõlastada rahvusvahelise ametiühingulise liikumise poolt üles seatud jotsiaalpoliitilise ja majandusliku programmiga. See tendents avaldus kõigepealt majanduslikkude küsimuste arutamisel üldse kui ka jellega ühendusesseisva töökajalikkuse juures eriti.

Trükitöölised on nii organisatsiooniliselt kui ka ideoloogiliselt alati jammunud ametiühingulise liikumise eesotjas ja on töökaja juhtes jaavutanud väga mitmekesiseid võite (näit. Hispaanias ostasid trükitöölised jaavutada 30-tunnilise töönädala võteenistuses ja 36 tunnilise töönädala päevateenistuses. Teised organisatsioonid on võimelised nõudma 42 tunnilist töönädalat).

Arvestades üldist produktiivisust ja N. A. L. poolt ülesseatud jefimist 44 tunnilist töönädalat kongressi otjastas energiliselt toetada üldist tööpäeva lühendamist, kusjuures töökaja jääks endijeks. Peale jelle nõudis ka tööpäevuse vastu võitlemisjeks laiaulatuslikku tööpäevuse vastu finnitamist.

Peale jelle kongressi arutas ka tööstusõpilaste küsimust ja abitöölaliste vahetamise küsimust ükijute maade vahel, mis tunduwalt elustaks rahvusvahelist ametiühingulist liikumist.

Litograafide internatsionaaliga tehtud kokkuleppe õjjet- ja masetriküküsimuses, mis lõpetab igamana küüküsimuse ja aluse paneb tihedamale koostööle, kiitis kongress heaks. Samuti töökokkulepe kolme trükitööstuse töölaliste internatsionaalide vahel (tipograafid, litograafid ja raamatukõitjad).

Mis puutub sekretariaadi sijemist organisatsioonilist korraldust, siis laendati sekretariaadi komisjoni 4-1t liikmelt 5 peale, kusjuures uue koha jai Rootsi organisatsioon, kes Skandinaavia maade huvisid jeespool internatsionaali tahab kaitsta.

Trükitöölaliste sekretariaadi liikmete arv on 1. jaan. 1927. a. kuni 1. jaan. 1930. a. tõusnud 22 liidult 180.634 liikmega — 23

liidule 195.690 liikmega. Trükitöölaliste sekretariaadi juhiks finnitati endijelt tagasi G. Grundbacher ja sekretariaadi ajukohaks jääb endijelt Berni linn Seltveetjas.

Rahvusvahelise Ametiühingulise Liidu esitajana võttis kongressiist oja peajefretär Joh. Sassenbach.

Loiduainete töölaliste Internatsionaal.

Rahvusvahelise Ametiühingulise Liidu poolt antud tõrkel, nooremaid ametiühingute tegelasi jaaata väljamaade teiste maade ametiühingute juure kutsumemise otstarbel, on leidnud poolehoidu ka Loiduainete töölaliste internatsionaalis. Selle internatsionaali kutsejefretariaadi juhatus arutas hiljuti eriti noorte küsimust ja võttis siis vastu järgmiste resolutsiooni:

„Loiduainete töölaliste sekretariaat joonitab temaga liitunud ametiühingutel vahetada vastamisi nooremaid ametiühingulasi kuuks ajaks või paariks, et neil oleks võimalus tundma õppida teiste maade keelt ja ametiühingulist liikumist praktilise ametiühingulise töö kaudu võõral maal. Kui ei peaks võimalik olema noori vastastikku vahetada, siis on joovitaw neile lubada väljamaasõite jelleks, et nad teatud aja kestes töötaksid teise maa ametiühingulises liidus.

Lartu Töölisteater.

avab oma hooaja puhkapäeval 12. okt. kell 3 päeval „Vanemuises“. Ettekandele tuleb W. Katajemi 3-me maat. jent Nõukogude Wene tänapäevast „Ring kvadratuur“.

Käesoleva aasta mängukavas on veel järgmised lavateod: Jiri tööliskirjaniku Sean O'Casey pörutav kujukus Jiri tööliselust Jiri mäsju ajal „Pisjimehe Wari“. M. Uppiti draama 1905. Tõetruu kujukus tolle aasta jündmusist Baltimaadel. „Wana sõdur Shweiki jeklused“ jamanimelise romaani järele lavale kohandatud jne. Kor-damijele tuleb ka „Mikumärdi“, möödunud hooaja lemmiküük.

Jääjetähtede hinnad on endijed: 50, 40, 30, 25 ja 15 jenti ühes riidehoiuga.

Lartu Töölisteater loodab, et Lartu töörahas algamal hooajal — samuti kui möödunudulgi — tema ettekandeid külastab.

Igäuks kes tahab lugeda tõsist ja
väärtuslise sisugä ajalehte,
tellib endale päevalehe

„Rahva Sõna“

„Rahva Sõna“ on moodsamini toime-
tatud ajaleht, sisult alati huvitav ja
värske.

Kirjeldused ja juhtkirjad kõige laiema rahva-
kihi huvidekohased.

Pilte üle maailma igalt poolt.

Romaane parematelt kirjanikkudelt, põnevaid ja
huviküllaseid.

Kirjasaatjad välismail kõigis suuremates linna-
des ja kodumaal igalpool üle maa.

Tellimise hind odavam kui ühelgi teisel päevalehel:

1 kuu postiga	1 krooni	25 senti
2 „ „	2 „	50 „
3 „ „	3 „	50 „
6 „ „	6 „	75 „
12 „ „	13 „	— „

„Rahva Sõna“ II väljaanne

ilmub päevaleht „RAHVA SÕNA“ kõrval 2 korda
nädalas, igal kesknädalal ja laupäeval, missugune
tellides eriti odawahinnaline:

1 kuu postiga	40 senti.
2 „ „	80 „
3 „ „	1 kroon 20 senti.
6 „ „	2 „ 25 „
12 „ „	4 „ 50 „

**Tellimisi võtavad vastu kõik posti-
asutused ja oma tellim. vastuvõtjad**

Töölised omandage töölistkirjandust!

Eestimaa Töölisühingute Keskliidu kirjastusel on
ilmunud raamatud:

- E. Joonas, **Ametiühinguline liikumine meil ja välismail**
hind 10 senti, „Tööliste Hääle“ lugejatele ja ametiühingu
liikmetele 5 senti.
- E. Joonas, **Ametiühingud, nende ülesanded ja võitlus-
vahendid** — hind 50 senti, „Tööliste Hääle“ lugejatele
ja ametiühingu liikmetele 25 senti.
- „Tööliste Hääl“ 1928 aastakäik — hind 75 senti.
- „Tööliste Hääl“ 1929 aastakäik — hind 75 senti.

Eestimaa Töölisühingute Keskliidul ladus olemas järg-
mised Rahvusvahelise Ametiühingute Liidu kirjastusel
ilmunud raamatud:

- C. Mertens, **Die Gewerkschaftsbewegung in Belgien.**
Walter M. Citrine, **Die Gewerkschaftsbewegung Gross-
britanniens.**
- Joh. Sassenbach, **Fünfundzwanzig Jahre Internationale
Gewerkschaftsbewegung.**
- Sigrid Hanson, **Die Gewerkschaftsbewegung in Schweden**
- Richard Seidel, **Die Gewerkschaftsbewegung in Deutsch-
land.**
- Fünftes Jahrbuch des Internationalen Gewerkschafts-
bundes 1927.**
- Tätigkeitsbericht des Internationalen Gewerkschafts-
bundes über die Jahre 1924, 1925 und 1926.**
- Protokoll des IV. Ordentlichen Kongresses des Inter-
nationalen Gewerkschaftsbundes.**
- Internationale Gewerkschaftliche Arbeiterinnen-
konferents.**
- „50 Jahre Gewerkschaftsbewegung in der Schweiz“.
- „Der Schuz der Arbeitenden Jugend“.
- „Nie wieder Krieg“.

Raamatuid võib tellida aadressil: Tallinn, V. Pärnu m. 31—4.